

Kommunledningsförvaltningen
Anna Nilsson
Verksamhetsstrateg
0171-626677
anna.nilsson@enkoping.se

Utredning om möjligt samarbete med Izium, Ukraina

Inledning

Efter Ukrainas ambassadör Svetlana Zalizchuks besök i april 2026, och efterföljande möten med företrädare för Iziums territoriella kommun, har Enköpings kommun undersökt förutsättningarna för att etablera ett partnerskap med Izium.

Detta dokument beskriver möjliga samarbetsområden utifrån Enköpings kommuns perspektiv. Förslagen är indelade i kortsiktiga insatser (upp till ett år) och långsiktiga initiativ (upp till fem år). Innehållet kommer sannolikt att utvecklas över tid och behöver anpassas till Iziums konkreta behov.

Enköpings kommun bedömer att ett partnerskapsavtal som löper under en femårsperiod är lämpligt. En eventuell förlängning bör föregås av en utvärdering.

Nedan beskrivs möjliga former av stöd från Enköpings kommun. Dokumentet syftar till att utgöra ett underlag inför beslut om ett partnerskap samt att skapa förutsättningar för ett ändamålsenligt samarbete och en god fortsatt dialog.

Izium, Ukraina

Sedan den ryska invasionen 2022 står ukrainska kommuner inför stora utmaningar och samarbeten med europeiska städer har blivit allt viktigare. Fokus ligger på långsiktigt samarbete utifrån gemensamma nyttor. Ett 40-tal svenska kommuner har idag

samverkansavtal med ukrainska kommuner. Partnerskapen omfattar ofta områden som krisberedskap, stadsutveckling, vatten/avfall, digitalisering och demokratiarbete.

Izium är en kommun i östra Ukraina och ligger 30 km från krigslinjen.

Figur 1 visar länet med kommunen Izium i grönt.

Izium var under en kort period år 2022 ockuperat. Invasionen förstörde mer än 80 % av infrastrukturen, staden har under perioder varit utan el, vatten, gas och tillräckliga vårdmöjligheter. Innan kriget var invånarantalet 49.000 men har nu minskats till c:a 30.000.

Sedan ockupationen har kommunen försökt upprätthålla en så god service till medborgarna som möjligt under ett ständigt hot av attacker. Kommunen har ett antal prioriterade utvecklingsåtgärder för sina invånare. Dessa handlar t ex om att sanera från minor, rekonstruera av infrastrukturen, möjliggöra vård, reparera vägar, rekonstruera av vatten och avloppssystem samt återuppbygga rekreationsområden, skolverksamhet, kultur- och idrottsanläggningar. Just nu sker all skolundervisning digitalt. Att möjliggöra inkludering av återvändande invånare i arbetet har varit viktigt.

I samtalen med Izium har följande behovsområden lyfts fram som särskilt viktiga i närtid:

- Socialisation och stöd för barn (exempelvis arrangemang av lägerverksamhet i Sverige för ukrainska ungdomar).
- Kommunala och specialiserade fordon (t ex avfallsbilar, vägstädningsfordon, snöröjningsfordon, vattentank)
- Uppbyggnad av infrastruktur för energiförsörjning (högst prioriterad då detta påverkar elektricitet, värme- och vattenförsörjning).

Arbetet med utredningen

I utredningen om Enköpings förutsättningar för ett partnerskap har det varit viktigt att utgå från något konkret och genomförbart inom en överskådlig tid, och samtidigt parallellt diskutera på hur ett mer långsiktigt partnerskap kan utvecklas. Erfarenhet från andra kommuners samarbete med Ukraina har lyssnats in, till exempel från kommunerna Vännäs och Luleå.

Föreslagna områden för samverkan

Följande områden, och konkreta åtgärder, föreslås prioriteras i samarbetet på **kort sikt** (inom ett år):

- **Krisberedskap** – utbyte av erfarenheter kring förberedelser för och hantering av krissituationer. *Genom: utbyte av erfarenheter digitalt.*
- **Avfallshantering** – stöd i att upprätthålla och utveckla infrastruktur för avfallshantering och återvinning. *Genom: digital rådgivning och del av stöd i närliggande kommun som ges utifrån att Sverige gjort en utfästelse till president Zelenskyj om att bistå Ukraina vid uppbyggnation av en modern avfallshantering.*
- **Vattenförsörjning** – stöd i att upprätthålla och utveckla infrastruktur för vattenförsörjning. *Genom: donering av utrustning.*
- **Avloppsrening** – stöd i att upprätthålla (och i viss mån utveckla) infrastruktur för föravloppsrening. *Genom: donering av utrustning.*

- **Energiförsörjning** – stöd i att upprätthålla och utveckla infrastruktur för energiproduktion, energidistribution och energiförsörjning. *Genom: donering av utrustning.*

Merparten av utrustningen för avloppshantering förväntas kunna frigöras i samband med nedläggningen av befintligt avloppsreningsverk. Viss utrustning för energiförsörjning och vattenrening skulle kunna frigöras redan under år 2026.

Inför beslut i tekniska nämnden om donation ska de tekniska förutsättningarna hos Izium att kunna använda utrustningen ha klarlagts. Om beslut fattas i teknisk nämnd om donation, om utrustningen passar och om transport kan ordnas på ett säkert sätt, kan troligen Izium nås av donationerna under december 2026.

Det kan på **längre sikt** bli aktuellt att donera även annan utrustning som andra delar i organisationen ansvarar för, det kan t ex handla om en värmepump när nya skolor byggs eller befintliga renoveras.

På längre sikt (upp till fem år) föreslås det att inom partnerskapet även undersöka möjligheterna till samarbete inom följande tre områden:

- **Utbildning** – samarbete mellan skolor, kompetensutveckling och ungdomsutbyten.
- **Klimatomställning** – erfarenhetsutbyte och samarbete kring initiativ som syftar till att uppnå klimatneutralitet.
- **Stadsutveckling och återuppbyggnad** – erfarenhetsutbyte och samarbete kring initiativ som syftar till den fysiska, kulturella och sociala återuppbyggnaden samt den långsiktigt hållbara utvecklingen av territoriet.

I ett längre perspektiv bör även extern finansiering, till exempel från Svenska institut, undersökas. Men det finns även lokala finansieringskällor som bör undersökas, t ex Bryggholmsstiftelsen. I ett längre perspektiv bör även de kommunala bolagen, Ena Energi och Energikontoret, involveras. Men även andra samhällsresurser, till exempel det civila samhället.

De verksamheter som kommer bli inblandade initialt är; säkerhet och beredskap (kommunledningsförvaltningen), va-avdelningen (teknik- och serviceförvaltningen) samt Vafab.

Vid donationer behöver följande säkerställas:

Överlåtelse av utrustning ska godkännas av ansvarig kommunal nämnd.

Dialog med företrädare för Izium krävs för att säkerställa att utrustningen motsvarar konkreta och specifika behov.

När parterna har enats om vilken utrustning som ska överföras behöver den demonteras och vid behov genomgå service.

Därefter ska en säker transportlösning ordnas. Företrädare för Iziums kommun ansvarar för att utrustningen tas emot på ett säkert sätt i Ukraina.

Organisation och arbetssätt för partnerskapet

Samarbetsavtalet föreslås begränsas till fem år, en förlängning kan därefter göras efter utvärdering.

Arbetet som avtalet kommer generera för Enköping kommun kommer samordnas från kommunledningsförvaltningen.

En effektiv organisation och ändamålsenliga arbetsformer för partnerskapet ska tas fram.

För varje donation, eller annan aktivitet som kräver politiskt beslut, fattas detta av berörd nämnd.